

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยธุรกิจหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ ธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรง ซึ่งได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจที่พัก อาหาร และธุรกิจนำเที่ยว เป็นต้น และธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม คือ ธุรกิจที่สนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินค้าและบริการให้แก่ธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ธุรกิจการผลิตสินค้า ธุรกิจก่อสร้างต่างๆ เป็นต้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ ลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมืองหลวง อีกทั้งยังมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์

การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศไทย โดยรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นจากจำนวนเงิน 384,359 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2547 เป็น 776,217 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 เท่ากับร้อยละ 11.6 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากจำนวน 11.6 ล้านคนในปี พ.ศ. 2547 เป็น 19.2 ล้านคนในปี พ.ศ. 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 เท่ากับร้อยละ 7.8

อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2547 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ 2.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นเป็น 5.4 ล้านคนในปี พ.ศ. 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 เท่ากับร้อยละ 11.2 รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศในปี พ.ศ. 2547 เท่ากับ 83,864 ล้านบาทเพิ่มขึ้นเป็น 122,066 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 เท่ากับร้อยละ 5.9 จะเห็นได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย ยังคงมากกว่ารายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ

ทำให้ดุลการท่องเที่ยวของไทยที่เกินดุลมาตลอดโดย ในปี พ .ศ. 2547 ดุลการท่องเที่ยวของไทยเกินดุล 300,494 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 654,151 ล้านบาทในปี พ .ศ. 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2547-2554 เท่ากับร้อยละ 13.0 อย่างไรก็ตามดุลการท่องเที่ยวของไทยเกินดุลแต่เกินดุลลดลงในปี พ .ศ. 2548 และ ปี พ.ศ. 2552 เนื่องจากในวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ได้เกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิทางด้านชายฝั่งอันดามันของประเทศไทย จึงส่งผลกระทบต่อทัศนใจมาท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลง ส่งผลให้ดุลการท่องเที่ยวเกินดุลลดลงร้อยละ 4.6 และในปี พ.ศ. 2552 ดุลการท่องเที่ยวของไทยเกินดุลลดลงร้อยละ 8.3 เนื่องจากการปัญหาความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศของไทย (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2547-2554

รายการ	นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวไทย(ล้านคน)	รายได้จากการท่องเที่ยว(ล้านบาท)	นักท่องเที่ยวไทยที่ไปต่างประเทศ(ล้านคน)	รายจ่ายจากการท่องเที่ยว(ล้านบาท)	ดุลการท่องเที่ยวของไทย(ล้านบาท)
2547	11.6	384,359	2.5	83,864	300,494
2548	11.5 (-1.1)	367,380 (-4.4)	2.9 (13.1)	80,723 (-3.7)	286,657 (-4.6)
2549	13.8 (20.0)	482,319 (31.2)	3.2 (10.8)	96,084 (19.0)	386,234 (34.7)
2550	14.4 (4.6)	547,781 (13.5)	3.8 (19.5)	100,475 (4.5)	447,306 (15.8)
2551	14.5 (0.8)	574,520 (4.8)	3.9 (0.4)	97,317 (-3.1)	447,203 (-0.02)
2552	14.1 (-2.9)	510,255 (-11.1)	4.5 (16.0)	100,220 (2.9)	410,034 (-8.3)
2553	15.9 (12.6)	592,794 (16.9)	5.3 (17.7)	121,479 (21.2)	471,314 (14.9)
2554	19.2 (20.6)	776,217 (30.9)	5.4 (1.1)	122,066 (0.5)	654,151 (38.7)
อัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีพ.ศ.2547-2554	7.8	11.6	11.2	5.9	13.0

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บ คือ อัตราการเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลาย โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 129 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 19,483.2 ตารางกิโลเมตร ซึ่งใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศไทย รองจาก จังหวัดนครราชสีมา และ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดกาญจนบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ ประชากร 838,914 คน ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีทั้งป่าโปร่ง ป่าเบญจพรรณ และป่าดงดิบ มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อย ซึ่งไหลมาบรรจบกันที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแม่กลอง แหล่งกำเนิดอารยธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างเช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็น ป่าเขาลำเนาไพร ถ้ำหรือน้ำตก เป็นต้น จังหวัดกาญจนบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายโดยมี สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 212 แห่ง รองลงมาคือสถานที่ท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีจำนวน 52 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จำนวน 42 แห่ง (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจของจังหวัดกาญจนบุรี

ข้อมูล	รายละเอียด
พื้นที่	19,483.2 ตารางกิโลเมตร
เขตการปกครอง	13 อำเภอ
ประชากร	838,914 คน
แม่น้ำสายสำคัญ	แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย
สถานที่ท่องเที่ยว	
- ทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อุทยานแห่งชาติไทรโยค เป็นต้น	212 แห่ง
- ทางศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น สะพานมอญ ถ้ำกระแซ เป็นต้น	52 แห่ง
- ทางประวัติศาสตร์ เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ เป็นต้น	42 แห่ง

ที่มา : สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2553 ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุด จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 1.90 ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ร้อยละ 92.6 และนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 7.4 ในปี พ.ศ. 2553 จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 1.92 ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 96.4 และนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 3.6 ในปี พ.ศ. 2551 เมื่อพิจารณารายได้จากการท่องเที่ยวเท่ากับ 9,561 ล้านบาท โดยรายได้มาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 90.0 และจากนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 10.0 ในปี พ.ศ. 2553 รายได้จากการท่องเที่ยวเท่ากับ 8,943 ล้านบาท โดยรายได้มาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 92.9 และมาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 7.1 สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัดตั้งแต่ปี พ .ศ. 2551 – 2553 เกือบร้อยละ 30 ของ GPP สังเกตได้ว่าในปี พ.ศ. 2552 ทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง เนื่องจากการปัญหาความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศไทย (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3 จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัดกาญจนบุรี ปี พ .ศ. 2551-2553

รายการ	2551	2552	2553
1. จำนวนนักท่องเที่ยว ¹ (ล้านคน)	1.90	1.5	1.92
1.1 ชาวไทย	1.76	1.42	1.85
สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมด (ร้อยละ)	92.6	94.6	96.4
1.2 ชาวต่างชาติ	0.14	0.07	0.07
สัดส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อนักท่องเที่ยวทั้งหมด (ร้อยละ)	7.4	5.4	3.6
2. รายได้จากการท่องเที่ยว ¹ (ล้านบาท)	9,561	7,118	8,943
2.1 ชาวไทย	8,610	6,293	8,312
สัดส่วนรายได้จากชาวไทยต่อรายได้ทั้งหมด(ร้อยละ)	90.0	88.4	92.9
2.2 ชาวต่างชาติ	951	824	631
สัดส่วนรายได้จากชาวต่างชาติต่อรายได้ทั้งหมด(ร้อยละ)	10.0	11.6	7.1
3. ผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด ณ ราคาคงที่ ² (ล้านบาท)	31,023	31,594	32,648
4. สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด (ร้อยละ)	30.8	22.5	27.4

ที่มา : ¹ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

² สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาญจนบุรี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านมาพบว่า สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2552) ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติและชูเกียรติ ไชยวุฒิ (2554) ทำการศึกษาความพึงพอใจต่อการบริการโฮมสเตย์ในจังหวัดกาญจนบุรีและ กรรวิ กั้นเงิน (2550) ทำการศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีมากถึงกว่าร้อยละ 90 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลการศึกษาค้างนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือภาคเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อประมาณการค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษาค้างนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี และผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดและวางแผนนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉพาะผู้ค้างแรม ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี โดยทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีในปี พ .ศ. 2555 โดยมีขอบเขตการศึกษาคือนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15-75 ปี

1.5 นิยามศัพท์

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง อุตสาหกรรมใดๆที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรไทยโดยมีค่าตอบแทน และหมายถึง

1. ธุรกิจประเภทที่พัก เช่น ธุรกิจโรงแรม เกสท์เฮาส์ สถานที่ตากอากาศ
2. ธุรกิจประเภทคมนาคมขนส่ง เช่น ธุรกิจการบิน รถไฟ รถทัวร์
3. ธุรกิจประเภทบริการ เช่น ธุรกิจจันทนาการ
4. ธุรกิจประเภทเครื่องดื่ม เช่น ธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร
5. ธุรกิจประเภทการค้า เช่น ร้านค้าอัญมณี ของที่ระลึก

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของคนจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือหาความรู้ ครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจที่ผู้เดินทางไม่ได้ตั้งหลักแหล่งถาวร และไม่ได้รับรายได้เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่นปลายทาง การท่องเที่ยวยังเป็นผลรวมของประสบการณ์พิเศษกับสัมพันธภาพซึ่งเกิดจากการเดินทางและการพักผ่อนต่างถิ่นเป็นการชั่วคราว โดยมีได้ประกอบอาชีพ

นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นที่อยู่หรือที่พำนักถาวรในประเทศไทย ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรืออาจเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติที่พำนักอาศัยถาวรในประเทศไทย และมีการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่จังหวัดที่มีถิ่นที่อยู่หรือพำนักถาวรนั้น